

ПОП-РОК ТА ЙОГО СОЦІОКУЛЬТУРНІ ФУНКЦІЇ: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Мета роботи. У дослідженні охарактеризовано соціокультурні функції поп-року як актуального напрямку сучасної української популярної музики. **Методологія** дослідження полягає в застосуванні аналітичного та історико-культурного методів, що дало можливість виокремити й охарактеризувати соціокультурні функції поп-року на прикладі творчості сучасних українських виконавців, які репрезентують цей музичний напрям. **Наукова новизна** роботи полягає в тому, що вперше в українській науці було визначено та охарактеризовано соціокультурні функції рок-музики на прикладі поп-року як одного з репрезентативних для української музичної культури його різновидів. **Висновки.** У роботі було визначено соціокультурні функції рок-музики на прикладі поп-року, серед яких виділено естетичну, інноваційно-креативну, ідеологічну, виховну, націєтворчу, ідентифікаційну, компенсаторну, комунікативну, розважально-рекреаційну. Для українського поп-року як національно орієнтованого мистецтва найважливішими є естетична та націєтворча, оскільки українська мова і опора на український пісенний мелос як основні маркери поп-року дозволяють розглядати цей напрям популярної музики як невід'ємну складову національної музичної традиції.

Ключові слова: соціокультурні функції мистецтва, сучасна популярна українська музика, поп-рок, українська національна музична традиція.

Овсянніков Вячеслав Георгиевич, аспирант Национальной академии руководящих кадров культуры и искусств

Поп-рок и его социокультурные функции: украинский контекст

Цель работы. В исследовании охарактеризованы социокультурные функции поп-рока как актуального направления современной украинской популярной музыки. **Методология** исследования заключается в применении аналитического и историко-культурного методов, что позволило выделить и охарактеризовать социокультурные функции поп-рока на примере творчества современных украинских исполнителей, представляющих это музыкальное направление. **Научная новизна** работы заключается в том, что впервые в украинской науке были определены и охарактеризованы социокультурные функции рок-музыки на примере поп-рока как одной из репрезентативных для украинской музыкальной культуры его разновидностей. **Выводы.** В работе были определены социокультурные функции рок-музыки на примере поп-рока, среди которых выделены эстетическая, инновационно-креативная, идеологическая, воспитательная, нациеобразующая, идентификационная, компенсаторная, коммуникативная, развлекательно-рекреационная. Для украинского поп-рока как национально ориентированного искусства важнейшими являются эстетическая и нациеобразующая, поскольку украинский язык и опора на украинский песенный мелос как основные маркеры поп-рока позволяют рассматривать это направление популярной музыки как неотъемлемую составляющую национальной музыкальной традиции.

Ключевые слова: социокультурные функции искусства, современная популярная украинская музыка, поп-рок, украинская национальная музыкальная традиция.

Ovsiannikov Viacheslav, Postgraduate Student of the National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Pop-rock and its socio-cultural functions: Ukrainian context

The purpose of the article. The study characterizes the socio-cultural functions of pop-rock as an actual trend of contemporary Ukrainian popular music. **The methodology** consists of the application of analytical and historical-cultural methods, which made it possible to identify and characterize the socio-cultural functions of pop-rock on the example of the creativity of contemporary Ukrainian performers representing this musical direction. **Scientific novelty** of the work lies in the fact that for the first time in Ukrainian science socio-cultural functions of rock music were defined and characterized with the example of pop-rock as one of the varieties that are representative of the Ukrainian musical culture. **Conclusions.** The socio-cultural functions of rock music were defined in work on the example of pop-rock, among which are aesthetic, innovative-creative, ideological, educational, national-forming, identification, compensatory, communicative, entertaining and recreational. For the Ukrainian pop-rock as a nationally oriented art, the most important is the aesthetic and national-forming, because the Ukrainian language and reliance on Ukrainian song melos as the primary markers of pop-rock allow us to consider this trend of popular music as an integral part of the national musical tradition.

Key words: socio-cultural functions of art, contemporary popular Ukrainian music, pop-rock, Ukrainian national musical tradition.

Актуальність теми. Музичне мистецтво неакадемічних напрямів часто ототожнюється з шоу-бізнесом, а тому із притаманних йому соціокультурних функцій зазвичай виділяють компенсаторну і розважально-рекреаційну. Винятком є лише елітарні форми джазу та рок-музика на початковому етапі її розвитку, коли вона носила нонконформістський характер і слугувала засобом молодіжного протесту.

Однак сьогодні ми усвідомлюємо, що значення неакадемічних музичних напрямів є більш широким і не може обмежуватися лише цими двома функціями, оскільки в постмодерністську добу відбулося змішування не лише напрямів та музичних стилів, а й форм існування музики і, відповідно, її функцій. Тому, враховуючи сучасний стан музичного мистецтва в Україні й у світі, необхідно уточнити соціокультурні функції популярної музики, які будуть розглянуті на прикладі поп-року – вагомому за своєю значимістю напрямку сучасної української музики неакадемічного напрямку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні вже склалася власна традиція вивчення рок-музики, представлена роботами Є. Андреєва, І. Вавшко, Л. Васильєвої, Н. Лівой, В. Откидача, І. Палій, І. Палкіної та ін. У розвідках, де підіймалися питання місця року в соціокультурному просторі (роботи В. Откидача [5], Л. Васильєвої [2]), функції рок-музики не були предметом спеціального дослідження. Натомість питання соціокультурних функцій мистецтва в українській науці були предметом вивчення в роботах з історії хорового мистецтва (Н. Синкевич [7]) та музичних товариств (Т. Мазепа [3]). Однак ці роботи присвячені музиці академічного напрямку, і напрацювання зазначених дослідниць лише частково можна використати щодо музики неакадемічної традиції і особливо розважального плану. Тому важливими є підходи та висновки, зроблені на основі аналізу неакадемічної музики та інших видів мистецтв, що мають видовищну спрямованість. У дисертації В. Нечитайла було розглянуто соціокультурні функції народного хореографічного мистецтва [4], у дослідженні Т. Самаї, присвяченій вокальній естраді, також акцентовано увагу на її функціях в суспільстві, хоча й не розроблено в цілісну систему [6]. Враховуючи значимість популярної музики в соціумі та специфіку її функціонування на сучасному етапі, необхідним вважаємо вивчення особливостей її соціокультурних функцій, за основу узявши один з актуальних її напрямів – поп-рок.

Мета статті полягає у виокремленні та характеристиці соціокультурних функцій поп-року як актуального напрямку сучасної української популярної музики.

Виклад основного матеріалу. Система соціокультурних функцій класичного та сучасного мистецтва є надзвичайно розгалуженою. У роботі Н. Синкевич, присвяченій вивченню соціокультурних функцій хорового мистецтва, виділено три групи функцій – есенціальні, до яких входять традиційно-обрядова, церковно-ритуальна, етноконсолідаційна, консерваційно-стимулююча й архетипова над функція (остання є витоком перших трьох і тісно взаємодіє з ними); принагідні, що включають артистичну або естетико-художню, оказійно-прославу, дієво-мобілізаційну, ідеологічно-пропагандистську, музично-освітню, просвітницько-пізнавальну, інтеграційно-міжетнічну, побутово-розважальну або дозвіллеву, едиційну, спонукально-дослідницьку, репрезентативну, евристичну; іманентно-трансцендентні, які поєднують музично-терапевтичну, катарсичну, комунікативну, гедоністичну, соціалізаційну, культуротворчу, де остання є архетиповою надфункцією, оскільки сформована на їх базі [7, 14-15]. Менш розгалуженою, але також багатофункційною є система Т. Мазепа, яка характеризує соціокультурні функції музичних товариств. Дослідниця виділяє просвітницьку, духовного об'єднання, потреби знайомства з новими досягненнями музичної культури, організаційно-концертну або філармонійну, освітньо-професіоналізуючу, суспільного престижу, стимулюючу, національної ідентифікації і об'єднання, компенсаторну, розважальну, харитативну, інформативно-архівуючу функції [3, 188-190]. Обидві представлені системи є детально розробленими, але багато із зазначених функцій, наприклад, традиційно-обрядова, церковно-ритуальна, духовного об'єднання та ін., нехарактерні для популярної музики, а тому як цілісність їх неможливо використати для систематизації соціокультурних функцій музики неакадемічних жанрів розважального плану. Дещо ближчою до популярної музики, оскільки розроблена на основі сценічних, тобто видовищних видів мистецтв, є система функцій, виділена В. Нечитайлом для характеристики народної хореографії, що включає естетичну, націєтворчу, гносеологічну (пізнавальну), дидактичну, виховну, інформаційну, комунікативну, ідеологічну, організуючу, мобілізуючу, регулятивну, соціалізуючу, компенсаційну, розважальну, рекреаційну та гедоністичну функції [4, 7]. У дослідженні Т. Самаї, присвяченій українській естрадній музиці ХХ ст., виділено соціокультурну тріаду «ідеологічне – виховне – естетичне», а також зазначено компенсаторну соціокультурну функцію [6, 10-12]. Ці напрацювання дозволили створити цілісну систему соціокультурних функцій популярної музики, яку було розроблено на основі українського поп-року як напрямку, що поєднує в собі специфіку і рок-музики, і популярної музики, які мають розмаїті і часто протилежні риси.

Першою функцією українського поп-року ми виділяємо естетичну. В мистецтві ХХ – початку ХХІ ст. ми спостерігаємо відхід від класичних норм і естетичного первня, і не лише в авангарді, а й розважальний музиці. Розвиток танцювальної електронної музики, репу, важкого року призвело до відходу на другий план мелодизму в популярній музиці, характерного для її вокальних напрямів, у тому числі й рок-музики. Український поп-рок є тим напрямом, де поєднується «роковий» саунд, який є естетично привабливим і для молодіжної аудиторії, і для старшого покоління, вихованого на класиці рок-музики, з українською класичною естрадною піснею, коріння якої сягає народного мелосу й традицій українського солоспіву ХІХ ст. Окрім того, український поп-рок спирається на творчість представників західного (Пол Маккартні,

Елтон Джон, Біллі Джоел, «Bee Gees», «Queen» та ін.), де мелодизм є одним із засобів виразності і специфічною рисою цього різновиду рок-музики. Таким чином, завдяки опорі на мелодичний первень поп-рок зберігає ті принципи естетичної привабливості, що є характерними не лише для популярної музики, а й класичного естетичного канону музичного мистецтва. Обличчям сьогоденного поп-року є гурт «Океан Ельзи», який поєднує «мелодійність та ліризм музики з характерним хрипким тембром вокалу» [1, 392]. Як успішний проект, «Океан Ельзи» став взірцем для української популярної музики і актуалізував поп-рок як його провідний напрям. Наприклад, з 2003 р. змінює стиль гурт «Скрябін», який відмовляється від електронного звучання і орієнтується саме на поп-рок. У 2000-х рр. виникають колективи «СКАЙ», «Антитіла», «O.Torvald», які мають своє власне обличчя, але орієнтовані на естетику, представлену саундом «Океану Ельзи», саме через її естетичну привабливість.

Якщо естетична функція не викликає заперечень у дослідників українського поп-року, то його інноваційно-креативна соціокультурна функція не є очевидною, бо креативність у мистецтві асоціюється передусім з некомерційною музикою, наприклад, музичним авангардом, де обов'язковим є пошук нових форм і нових смислів, тоді як популярне мистецтво орієнтовано на усталені текстові та музичні кліше. Однак, відповідно до того, що в добу постмодернізму відбувається синтез та взаємопроникнення елітарної й масової культури, «високого» та «низького» мистецтва, креативність часто стає визначальною рисою популярних жанрів, а елітарне мистецтво часто заповнено авангардними кліше. Так, поява репу, як у свій час виникнення джазу або року, радикально змінила вигляд сучасної популярної музики.

Креативність популярної музики, у тому числі й поп-року, лежить у двох площинах – продюсерсько-менеджерській та власне музичній, де перша є цариною шоу-бізнесу, друга – популярної музики як складової естрадного мистецтва. Розглянемо обидві складові. Креативність продюсера полягає у тому, щоб створити унікальний, але при цьому комерційно успішний музичний проект, бажано довготривалий. Таким проектом на українській поп-рок-сцені, знов таки, є гурт «Океан Ельзи». З точки зору продюсування було обрано новий та актуальний для України стиль брит-поп, який є різновидом поп-року. Нагадаємо, що у 1990-ті рр. були популярними напрями етно-рок («ВВ», «Вій»), панк-рок («Брати Гадюкіни», «Сестричка Віка»), які внесли новий струмінь в українську рок-музику. Проте ніша поп-року у той час була незаповнена, і вдало підібраний імідж, виконавці та репертуар зробили проект «Океан Ельзи» надзвичайно успішним. Популярність гурту надихнула інших музикантів працювати у стилі поп-року. Щодо музичного компонента, то музичний стиль гурту не є оригінальним, якщо порівняти його із західними виконавцями, однак в Україні та країнах СНД, де живуть основні прихильники творчості колективу, «Океан Ельзи» репрезентує цей напрям успішно завдяки унікальності тембру виконавця, що робить його впізнаваним, та яскравій мелодійності, сполучаючи естетику західної та української популярної рок-музики. Інші поп-рок-проекти, на нашу думку, є менш креативними як з точки зору продюсування й іміджу, так і музики.

Надзвичайно значимою для мистецтва – як академічного, так і популярного – є ідеологічна функція. У радянську добу через масове і академічне мистецтво усім громадянам прищеплювалася панівна ідеологія СРСР. Джаз, рок та інші напрями і стилі популярної музики спочатку не вписувалися в її канони, а тому переслідувалися й заборонялися, але з плином часу, зазнавши відповідних змін, змогли більш-менш органічно вписатися в радянську ідеологію. Після розпаду СРСР ідеологічна функція мистецтва не зникла, а трансформувалася. Набір ідеологем став більш широким та різноманітним – це й ідея самодостатньої особистості, кохання як пріоритет сенсу життя, ідеологія споживацтва, любов до рідних, друзів, батьківщини тощо. Пліуралістичність сучасних ідеологем в популярній музиці робить ідеологічний компонент більш прихованим, однак сучасне мистецтво є не менш ідеологізованим, ніж радянське. Ідеологія індивідуалізму і самовираження у поєднанні з елементами гламуру та еротики ми бачимо у поп-рок-виконавиці Альони Вінницької, яка у своїй творчості поєднує елементи рок-естетики з ідеологією шоу-бізнесу, навіть у тих випадках, коли її критикує (пісня «Кукль»). Національно-патріотичні та соціальні ідеологеми є в творчості Марії Бурмаки та гурту «Океан Ельзи». Ідеологічна функція може бути сполучена з партійною, якщо виконавець підтримує ту чи іншу політичну силу. Наприклад, соліст гурту «Скрябін» А. Кузьменко (Кузьма) в альбомі «Озимі люди» (2002) озвучив основні ідеологеми політичного альянсу «Команда озимого покоління». Але такі приклади є нечастими, бо зазвичай митці, підтримуючи ту чи іншу політичну партію, спираються на загальнолюдські цінності та ідеали, які близькі тому чи іншому політичному проекту.

Виховна функція є спорідненою з ідеологічною, бо виховання базується на тих цінностях й ідеологемах, які є базовими для суспільства. Популярне мистецтво, на відміну від академічного, не спрямовано на виховання своїх слухачів, однак виховна функція залишається однією з важливих для творчості поп-рок-виконавців. Йдеться передусім про цінності, які поширені в тому чи іншому суспільстві, актуальні для тієї чи іншої верстви населення. Поп-рок сполучає два типи цінностей, перший з яких репрезентовано в популярній музиці або шоу-бізнесовому напрямі, де вартісними є цінності молодіжної субкультури (творчість Мікі Ньютон) або зовнішньо успішного гламурного життя (творчість Альони

Вінницької). Образ, створені цими виконавицями, орієнтовані на підтримку ідеалу успішної людини в контексті цінностей «красивого життя». З іншого боку, соціальна спрямованість, характерна для рок-музики, що лежить в її генезі, орієнтована на формування інших типів цінностей. Першою з них є кохання, яке є важливою частиною людського буття. Більшість пісень відомих поп-рокових гуртів розкривають тему кохання, таким чином виховуючи своїх прихильників на загальнолюдських цінностях. Також нерідко в творчості поп-рок-виконавців є пісні філософського змісту. Часто представники поп-року підіймають важливу соціальну проблематику. Тема війни розкривається у творчості гурту «Океан Ельзи» («Не твоя війна»), соціально важливі теми підіймає гурт «Антигіла» (вплив телебачення на особистість людини («Вибирай»), проблема абортів («Невидимка»), «СКАЙ» (ставлення соціуму до хворих на СНІД («Best друг»)). Соціально спрямовані пісні, що виконуються на концертах та звучать в ефірі, виконують важливу соціальну функцію виховання молоді згідно ідеалів, які лежать в основі нашого суспільства.

Ще однією значимою соціокультурною функцією поп-року є націєтворча. Популярна музика нерідко підіймала важливі соціальні питання (наприклад, пісні сатиричного змісту), однак в націєтворчій функції такій музиці часто відмовляли попри те, що пісенний жанр часто мав громадське звучання. Український поп-рок, принаймні більшість його представників, у 2000-х рр. відігравали важливу роль у націєтворенні, що було пов'язано з непростю історією сучасної української популярної музики. Першим поштовхом до формування україномовного сегменту української популярної музики стала поява у 1989 р. фестивалю «Червона рута», який був орієнтований на розвиток саме україномовної естради. У 1990-х рр. з'являється велика кількість виконавців та створюється величезна кількість музичних проектів, які виконують популярну музику різних напрямів українською мовою. Саме у цей час з'являються гурти «Скрябін» та «Океан Ельзи», які у 2000-х рр. стануть репрезентантами української поп-рок сцени. Популярна музика, як і академічна, кожна у своїй сфері, тоді виконувала важливу націєтворчу функцію, однак з 2000-х рр. у сфері української популярної музики спостерігається регрес. Це було пов'язано з економічною кризою 1998 р., коли «внаслідок дефолту сусідньої Росії українські артисти були штучно витіснені з українського ринку представниками російського шоу-бізнесу» [6, 9]. У цей час багато українських артистів переходить на російську мову, а музичний ефір заповнили російські виконавці. У цей важкий для української популярної музики період саме представники поп-року стали стейкхолдерами української популярної музики як національного проекту. Вже зазначалося, що у цей час найпопулярнішими представниками українського поп-року були гурти «Скрябін» та «Океан Ельзи», не меншою популярністю користувалася й Марія Бурмака. «Океан Ельзи» та Марія Бурмака у своїй творчості відгукувалися на важливі політичні події (Помаранчева революція), які була важливим етапом переходу України від пострадянської країни до країни західного типу. У 2000-х рр. з'являються нові гурти – «СКАЙ» (2001), «O.Torvald» (2005), «Антигіла» (2008), які у цей несприятливий для української популярної музики період стали флагманами націєтворчого процесу. Чому саме у поп-року з усіх напрямів популярної музики виявився найбільш потужний націєтворчий потенціал? Напевно, тут зіграли роль кілька чинників, але передусім те, що в амбівалентній природі поп-року тоді перемогла рокова складова з її нонконформістською генезою. Україномовний репертуар у 2000-х рр. звучав переважно у виконанні рок-гуртів, серед яких найбільшу кількість склали представники саме поп-року. Сьогодні, після введення квот на радіо й телебаченні на українські пісні, ми знову повернулися на кількісний рівень 1990-х рр., однак у період з 1998 р. по 2013 р. саме поп-рок відіграв важливу роль у націєтворенні завдяки пропагуванню й поширенню україномовного репертуару.

Ідентифікаційна функція у популярній музиці зазвичай пов'язана з ідентифікацією індивіда як прихильника відповідного музичного напрямку або конкретного гурту. Однак у соціокультурному контексті ідентифікаційна функція має ширше значення. Серед представників українського поп-року найбільшу знаковість має «Океан Ельзи». Цей колектив слухачі виділяють як найбільш український, тим самим ідентифікуючи виконавця як репрезентанта національної музичної традиції. Таким чином, ідентифікація відбувається у зрізі національному – популярний музичний рок-колектив є носієм традицій української музичної культури. Ключовим ідентифікатором виступає українська мова, важливе, але дещо менше значення має український мелос. На сучасному етапі становлення української держави такий тип ідентифікації є найбільш значимим. Однак ідентифікаційна функція може лежати і в іншій площині. Поява українського поп-року позиціонує його в контексті світової традиції рок-музики, і слухач через представників цього напрямку ідентифікує українську рок-музику як складову світової. Акцентуючи або національний компонент, або приналежність до рок-традиції, ідентифікація так чи інакше торкається питань національного, що робить рок-музику і зокрема поп-рок важливим елементом у націєтворенні.

Не менш важливою для поп-року є компенсаторна функція. Зазвичай вона сприяє компенсації сил та енергії при протистоянні несприятливому середовищу. Ця функція є важливою і для індивіда, і для усього суспільства. Т. Мазепа, аналізуючи соціокультурні функції музичних товариств ХІХ ст., виділяє компенсаторну функцію у їх функціонуванні, зазначаючи, що у період бездержавної української нації вони відігравали своєрідну роль моделі держави [3, 190]. Аналогічним чином, хоча і в інших історичних умовах,

у 2000-х рр. національно орієнтований поп-рок відіграв роль компенсатора у несприятливий для розвитку української популярної музики час. Сьогодні ця функція є менш значимою для соціуму, оскільки у середовищі відбулися важливі зміни.

Комунікативна функція є важливою для будь-якого мистецтва. Сьогодні комунікація є провідною формою реалізації творчого задуму, спілкування з публікою, розповсюдження власного творчого доробку. Усі названі аспекти притаманні популярній музиці, у тому числі й поп-року. Серед можливих форм комунікації виділимо автокомунікацію та комунікативний зв'язок між поколіннями митців. Автокомунікація як різновид рефлексії є важливою складовою музичної творчості, особливо в менестрельній традиції, якою є рок-музика. Безумовно, не усі пісні в творчості рок-музикантів мають автобіографічний характер, однак вони переломлені крізь призму їх індивідуальності. Якщо брати комунікативний аспект як зв'язок між поколіннями, то представники поп-року надихаються і доробком світової рок-музики, і творами вітчизняних авторів естрадних пісень, сполучаючи обидві традиції в єдине ціле і створюючи цікавий культурно-музичний феномен – національно орієнтований український поп-рок.

Розважальна та рекреаційна функції є традиційними для популярної музики, а тому не потребують спеціального розгляду або доведення. Однак наголосимо, що розважальний компонент у поп-року має децю менше значення, ніж у представників напрямів, що складають серцевину шоу-бізнесу, оскільки для більшості поп-рокових виконавців значимим є соціальна спрямованість їх творчості.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше в українській науці було визначено та охарактеризовано соціокультурні функції рок-музики на прикладі поп-року як одного з репрезентативних для української музичної культури його різновидів.

Висновки. У роботі було визначено соціокультурні функції рок-музики на прикладі поп-року, серед яких виділено естетичну, інноваційно-креативну, ідеологічну, виховну, націєтворчу, ідентифікаційну, компенсаторну, комунікативну, розважально-рекреаційну. Для українського поп-року як національно орієнтованого мистецтва найважливішими є естетична та націєтворча, оскільки українська мова і опора на український пісенний мелос як основні маркери поп-року дозволяють розглядати цей напрям популярної музики як невід'ємну складову національної музичної традиції.

Література

1. Бойко О. «Океан Ельзи» // Українська музична енциклопедія. Київ: ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2016. Т. 4. С. 392–393.
2. Васильєва Л. Л. Рок-музика як фактор розвитку культури другої половини ХХ століття: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.01 «Теорія та історія культури». Київ, 2004. 19 с.
3. Мазепа Т. Л. Соціокультурні функції музичних товариств // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтва. Київ: Міленіум, 2017. Вип. 4. С. 187–191.
4. Нечитайло В. С. Народне хореографічне мистецтво як чинник трансляції національно-культурних цінностей у сучасній Україні: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 26.00.01 «Теорія та історія культури». Київ, 2014. 20 с.
5. Откидач В. М. Рок-музика як соціокультурне явище: автореф. дис. ... д-ра мистецтвознавства: 26.00.01 «Теорія та історія культури». Харків, 2008. 40 с.
6. Самая Т. В. Вокальне мистецтво естради як чинник культурного життя України другої половини ХХ – початку ХХІ століття: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 26.00.01 «Теорія та історія культури». Київ, 2017. 19 с.
7. Синкевич Н. Т. Соціокультурні функції українського хорового мистецтва. автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 26.00.01 «Теорія та історія культури». Київ, 2012. 20 с.

References

1. Boyko, O. (2016). «Okean Elzy». *Ukrainska muzyczna entsyklopedia*. Kyiv: IMFE im. M. T. Rylskoho [in Ukrainian].
2. Vasilyeva, L. L. (2004). Rock-music as a factor of cultural development in the second half of the 20th century. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv: Kiev's National University of Culture and Arts [in Ukrainian].
3. Mazepa, T. L. (2017). Sociocultural functions of musical societies in Europe of the 19th century – beginning of the 20th century. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv*, 4, 187–191 [in Ukrainian].
4. Nechytailo, V. S. (2014). Folk Choreography as a Factor of Transmission of National Cultural Values in Modern Ukraine. Kyiv: National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts [in Ukrainian].
5. Otkydach, V. M. (2008). Rock music as socialculture phenomenon. Extended abstract of doctor's thesis. Kharkiv: Kharkiv State Academy of Culture [in Ukrainian].
6. Samaya, T. V. (2017). The Variety Vocal Art as a Factor in the Cultural Life of Ukraine in the second half of the 20th – beginning of the 21st century. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv: National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts [in Ukrainian].
7. Synkevych, N. T. (2012). Socio-cultural functions of Ukrainian choral art. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv: National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts [in Ukrainian].